

РОЛЯТА НА „BLACK SEA SECURITY ACT“ В СТРАТЕГИЯТА НА СЪЕДИНЕНИТЕ ЩАТИ

Димитър Добрев

*Институт за балканистика с Център по тракология
Българска академия на науките*

Началото на войната в Украйна през февруари 2022 г. даде начало на най-мощния въоръжен сблъсък в Европа след 1945 г. и изправи Съединените щати (и НАТО) пред вероятно най-сложната среда за сигурност от края на Студената война. Всичко това се случва във време, когато борбата срещу тероризма продължава, а възходът на Китай променя баланса на силите. Стратезите във Вашингтон придават по-голям приоритет на китайското „предизвикателство“ пред това на Руската федерация, което предопределя и отбранителната политика на САЩ в Индо-Тихоокеанския регион. Не трябва да се забравя, че въпреки този акцент върху Азия Европа има ключово влияние върху американската политика за сигурност, защото там се намират напредналите демокрации-съюзници на Вашингтон. Освен това Старият континент е мястото, откъдето започват двете световни войни, в които са въвлечени и Щатите, а през

XXI век ролята на Европа при справянето с Китай ще бъде от голяма важност за американските политици. В Стратегията за национална сигурност на Съединените щати от 2022 г. изрично е посочено, че „Европа е била и ще продължи да бъде наш основен партньор в справянето с пълния набор от глобални предизвикателства“¹. Поради тази причина европейската сигурност трябва да бъде стабилизирана и Черно море да не се превърне в постоянен проблем в тази сфера.

В тази връзка настоящото изследване има за цел да анализира американския законопроект за черноморска сигурност (Black Sea Security Act) от 2023 г. и да отговори на въпросите какво влияние има той върху начина, по който САЩ разглеждат този регион и какъв „арсенал“ от стратегии ще бъдат приложени за постигане на набелязаните от Вашингтон цели. Важността на темата е безспорна предвид

¹ National Security Strategy 2022: 38.

значението, което този законопроект ще има за България и Румъния – членки на НАТО и Европейския съюз както и върху останалите черноморски държави.

Черно море има голямо стратегическо значение, защото свързва няколко географски региона – Кавказ, Мала Азия, Балканите, Източна Европа и Източното Средиземноморие. През различните столетия, то е било арена на въоръжени сблъсъци, но и в същото време е играло ролята на транспортен коридор за хора, стоки и ресурси. Накратко силата, която има възможност да доминира водите на това море, е в състояние да проектира влиянието си в една зона, включваща не само гореизброените географски региони, но и в Близкия изток². През XX и XXI век регионът е ключов в енергийната икономика, като заради транспортната инфраструктура, така и заради предполагаемото наличие на големи запаси от природен газ около и под Черно море. Последното би могло да има жизненоважен принос и за бъдещата енергийна сигурност на европейския континент³. Паралелно с това войната на Русия срещу Украйна подчерта значимостта на Черно море и в още един аспект – като транспортен коридор за храни, по който са транспортирани 30% от пшеницата и над 70% от слънчогледовото масло, които се търгуват в световен мащаб. В същото време двете държави, които са във война помежду си, са сред основните производители на тези суровини, включително и на калиеви и фосфорни торове, така нужни за редица слаборазвити страни от Африка и Близкия изток⁴.

Когато се анализират американските интереси в Черноморската зона, трябва

² Bogajski, Doran 2016: 2.

³ Schmiiedl 2023.

⁴ Food and Agriculture Organization of the United Nations 2022.

да се отбележи, че има редица анализи на експерти още от 2000 г., в които се посочва нуждата от по-голямо внимание от страна на САЩ/НАТО към този регион. Това е свързано с несамосборбата срещу нелегалната имиграция, трафика на наркотици, оръжия, хора, но и с демократизацията на бившите съветски републики и държавите от Източния блок. Не на последно място като важно съображение от стратегическа гледна точка е и осигуряването на достъпа до енергийните ресурси в Каспийския басейн и свързването на Европа с Кавказ и Централна Азия, които директно биха могли да търгуват със страните от Стария континент, заобикаляйки Русия. Освен това Черноморската зона се разглежда и като неразделна част от по-голямата средиземноморска среда за сигурност⁵. Войната срещу тероризма, която Вашингтон започва след 11 септември 2001 г., допълнително засилва значението на Черноморския регион като врата към Централна Азия, Близкия изток и Северна Африка. В анализ от 2004 г. на Брус Джаксън и Роналд Асмус (бивш заместник-държавен секретар на САЩ по европейските въпроси) се посочва необходимостта от изработването на адекватна стратегия за тази зона, защото в новите условия тя се е превърнала в „стратегически хинтерланд на Запада“, осигурявайки връзката между евроатлантическата общност и Близкия изток. В употреба е въведен терминът „поширок черноморски регион“, който според авторите обхваща и трите държави от Южен Кавказ – Грузия, Армения и Азербайджан. Нещо повече, в дългосрочна перспектива, твърдото „закрепване“ на държавите от региона към Запада и трансформирането им в демократични и стабилни общества, би било положително значение за сигурността

⁵ Lesser 2000: 2, 3, 19, 20; Lesser, Green, Larrabee, Zanini 2000: 10–14.

на Европа (особено в енергийната сфера) и би дало възможност те да играят и ролята на „платформа за разпространение на западни ценности на изток и юг“⁶.

Замяната на Доналд Ръмсфелд като министър на отбраната на САЩ с Робърт Гейтс през 2006 г. (който остава на този пост до 2011 г.) дава началото на промяна в американската политика към Черно море. Новата президентска администрация на Барак Обама се насочва към курс на сближаване с арабските държави, докато НАТО и ЕС се използват като канали за влияние в Черно море, но с малко конструктивни резултати. Въпреки че Вашингтон не спира да демонстрира подкрепа за демократизирането на страните в региона, това все пак не е толкова голям приоритет, както в периода до 2006–2008 г. Причината е, че на регионално ниво подобряването на отношенията между Русия и САЩ означава сигурност за енергийната инфраструктура в Кавказ, особено на преминаващата през Грузия част, а на международно ниво американците се нуждаят от подкрепата на Москва по въпроси като ядрената програма на Техеран и контрола върху въоръженията. Въпреки че отношенията между Кремъл и Вашингтон остават напрегнати заради американския противоракетен щит, като цяло натискът на САЩ в Черно море намалява⁷. Това ясно се откроява в обратнителната стратегия на администрацията на Обама от 2012 г., където за приоритетен се определя Азиатско-Тихоокеанският регион. Причината за това е нарастващата сила на Китай, който в дългосрочен план и по различни начини ще оказва сериозно влияние върху американската икономика и сигурност⁸. От това се възползват Руската

федерация и Турция, които засилват влиянието си черноморската зона.

Анексирането на полуостров Крим от Русия през 2014 г. също не води до някакво увеличаване на значението на Черноморския регион за САЩ и НАТО. Дори един бегъл поглед върху действията на Алианса – въпреки цялостната му стратегия за засилване на възможностите му за възпиране на базата на ротационното разполагане на мобилни подразделения, формирането на многонационални батальони на Съюза и възприемането на концепциите „Enhanced Forward Presence“ (в Литва, Латвия, Естония и Полша) и „Tailored Forward Presence“ (в България и Румъния) – показва, че стратегическото планиране на НАТО до 2022 г. разглежда Черно море като периферна зона. Поради това тя не получава нужното внимание за разлика например от Балтийско море. Това ясно може да се види при концепциите „Enhanced Forward Presence“ и „Tailored Forward Presence“ – първата, която се прилага в балтийските държави и Полша, има по-голяма тежест от втората, въпреки че основното направление на руската политика е в южна посока⁹.

За разлика от САЩ и Атлантическия съюз, Руската федерация е оценила важността на Черно море, което още преди 2022 г. е приоритетно направление във външнополитическата стратегия на страната. То се превръща в гранична зона между Русия и Алианса, след като Румъния и България стават членки на Съюза. Всичко това има сериозен ефект върху управляващия елит в Москва, като извежда на преден план традиционните възприятия за сигурността. Съгласно тях страни като Грузия, Молдова и Украйна заради културните и исторически връзки с Русия са смятани за неразривно свързани с националната сигурност на

⁶ Asmus, Jackson 2004.

⁷ Konoplyov, Delanoë 2014: 358–364.

⁸ Sustaining U.S. Global Leadership 2012: 2.

⁹ Aronsson, Mankoff 2023: 17; Gramer 2023; Horrell 2023; Baev 2021: 229–230.

държавата. На Черноморския регион е отредено да бъде ключов компонент от ревизионистичните планове на Кремъл, според които Федерацията трябва да се превърне във велика сила и конкурент на САЩ, НАТО и ЕС¹⁰. Тази амбиция ясно може да се забележи в морската доктрина на Русия, утвърдена от президента Владимир Путин през юли 2022 г., в която се предвижда укрепването на нейната мощ и развитието ѝ като велика морска сила, която да заеме мястото си сред водещите такива, а Черно море е посочено като един от „важните райони за осигуряване на националните интереси“ и утвърждаване на „геополитическите позиции“ на държавата¹¹. Освен това водите на това море осигуряват и достъпа до глобалните комуникации и са важен морски логистичен маршрут, по който се снабдяват руските военноморски сили в Тартус (Сирия). Не на последно място, за да има преимущество, Кремъл винаги може да концентрира своите военноморски активи, докато достъпът за НАТО е затруднен от Конвенцията от Монтьо (1936 г.), която ограничава присъствието на кораби на нечерноморски държави¹².

Контролът върху морето и неговото ремилитаризиране се разглеждат като част от стратегията за предотвратяване на обкръжаването на Руската федерация от Атлантическия съюз, борба срещу инициативите на Запада и парирание на успехите на Алианса през последните две десетилетия, като се блокира неговото напредване към Украйна, Молдова и Кавказ. Силните позиции на руската държава в Черно море откриват възможност пред Кремъл да преследва целите си за

политическа и икономическа експанзия на Балканите и в Близкия изток. Москва е в състояние да проектира влиянието си, без да разчита на методи от съветската ера като стриктна идеологическа вяръност, директен контрол върху местните управляващи партии и служби за сигурност. Вместо това се използват други похвати, които трябва да доведат до това, че набелязаните „мишени“ да възприемат „правилната“ външнополитическа ориентация¹³. В зависимост от специфичните условия в дадена държава руската страна използва сериозен набор от методи за влияние като „култивиране“ на политически отношения с националисти, популисти, евроскептици, симпатизанти на Русия, домогване до ключови сектори от икономиката (например енергийния), опити за подкопаване на демократичното управление чрез собствените му институции, дезинформация, медийна пропаганда, опити за възстановяване и използване на мрежите от миналото в службите за сигурност. В разбиранията на Кремъл през 1989–1991 г. Западът демонстрира превъзходството на своя икономически и политически модел, което в крайна сметка довежда до разпадането на СССР. Затова може да се каже, че чрез активното дискредитиране на западната либерална демокрация Москва се стреми към реванш, като предизвиква колапс на ЕС, НАТО и глобалното лидерство на САЩ¹⁴.

Поради тази причина нуждата от дългосрочен план за сигурност в Черно море се налага както необходимост за западните държави. Макар новата стратегическа концепция на Алианса от 2022 г. да посочва Руската федерация като не-

¹⁰ Alexandrova-Arbatova 2008: 300; Trenin 2008: 104, 105, 117; Bojadžieva 2021: 258–259.

¹¹ Morskaja doktrina Rossijskoj Federacii 2022.

¹² Isachenko, Swistek 2023; Bogajski, Doran 2016: 10–11; Alexandrova-Arbatova 2008: 301.

¹³ Adamsky 2015: 19; Russia NATO and Black Sea Security 2020: 25; Bogajski, Doran 2016: 2, 3, 5.

¹⁴ The Kremlin Playbook 2016: 1–21; Adamsky 2015: 35–37; Trenin 2008: 113.

посредствена заплаха за сигурността на евроатлантическото пространство, а Западните Балкани и Черноморския регион като зони от „стратегически интерес“ за НАТО¹⁵, изработването на някаква съгласувана стратегия за този сектор се оказва по-скоро трудна задача. Достатъчно е да се посочи, че за прилагането на „Enhanced Forward Presence“ и „Tailored Forward Presence“ бяха необходими на съюзниците няколко години¹⁶. Всичко това налага допълнителни действия и по-голяма роля от страна на Вашингтон при изковаването на някаква адекватна стратегия за сигурност в Черноморския регион.

В резултат на действията на Кремъл администрацията на президента Джоузеф Байдън започна ревизия на стратегията за национална сигурност на САЩ. Премиерната, изготвена през 2017 г. при управлението на Доналд Тръмп, например споменава Русия 25 пъти и Украйна веднъж. Тази на Байдън, публикувана през октомври 2022 г., споменава Украйна 25 пъти, а Руската федерация цели 71 пъти¹⁷. В нея се посочва, че американската страна не може да се справи сама със сложните предизвикателства, а „взаимоизгодните съюзи и партньорства са [...] най-голямото глобално стратегическо предимство“ за Съединените щати, които трябва да укрепят основните регионални архитектури за сигурност със своите съюзници въз основа на „допълващи се приноси“¹⁸. Това проправя пътя за изработването на стратегическа визия и за Черноморието, като тук Конгресът играе водеща роля.

Като висш орган на законодателната власт в САЩ, Конгресът много рядко играе пряка роля в националната си-

¹⁵ NATO 2022: 4, 5, 11.

¹⁶ Ålander 2023; Gramer 2023.

¹⁷ Hamilton 2023.

¹⁸ National Defense Strategy of the United States of America 2022: 2.

гурност. Когато обаче това се случи, последствията често са значителни и много от най-фундаменталните реформи в тази сфера, наложени на изпълнителната власт, всъщност са дело на Конгреса. Достатъчно е да се спомене само Законът за националната сигурност на САЩ от 1947 г., който на практика довежда до създаването на ЦРУ и Съвета за национална сигурност. Такъв е примерът и с представянето на законопроекта на сенаторите Джейн Шахийн (председател на Подкомисията за външни отношения на Сената за Европа и регионално сътрудничество в областта на сигурността) и Мит Ромни. Целта е да се накара администрацията на президента Байдън да разработи стратегия за Черноморския регион, която да го превърне в приоритетен за американската политика чрез засилване на икономическите връзки, военната помощ, координацията между САЩ, НАТО и ЕС и партньорските страни в тази зона. Като причини са посочени действията на Русия срещу Украйна още от 2014 г. и военната кампания от 2022 г., инвазията в Грузия от 2008 г. и необходимостта във Вашингтон „да са готови да се справят с предизвикателствата, които [русият президент Владимир Путин] създава в непосредствена и дългосрочна перспектива за сигурността на Съединените щати“¹⁹.

Законопроектът става реалност през втората половина на 2022 г. и е представен в Конгреса на 15 март 2023 г., само ден след като на 14 март руски изстребител сваля американски дрон MQ9-Reaper над Черно море. Той е озаглавен „За осигуряване на сигурност в Черноморския регион и за други цели“ (To provide for security in the Black Sea region, and for other purposes), но е по-известен като „Black Sea Security Act“ (Закон за сигурността на Черно море)²⁰.

¹⁹ Shaheen, Romney Unveil New Bipartisan Bill 2022.

²⁰ United States Congress, March 15, 2023.

Малко известен факт е, че инициативата на двамата американски сенатори се базира върху докладите на трима анализатори Джим Таунсенд, Алина Полякова и Иън Бжежински, представени пред Подкомисията за външни отношения на Сената за Европа и регионалното сътрудничество в областта на сигурността (на която сенатор Шахийн е председател) към Комисията за външни отношения на Сената на 27 октомври 2021 г. Темата им е „Сигурността в Черно море: възраждане на политиката на САЩ към региона“ (Black Sea Security: Reviving U.S. Policy toward the Region). На практика в тези три доклада се предлага една всеобхватна стратегия, засягаща целия спектър на сигурността (икономическа, енергийна военна, информационна и пр.) и пряко свързана с демократичната устойчивост на държавите. Според анализаторите регионалната сигурност няма да бъде постигната само с военни средства, защото независимо от това колко кораби и войски ще изпрати Вашингтон, ако те не са подкрепени с подълготрайни стратегии, всички успехи ще бъдат ефимерни. Прозрачни демократични институции, върховенство на закона и независими медии са ключови фактори, като всичко това би довело до икономически растеж и устойчивост. Колко решаваща трябва да е ролята на САЩ, може да се съди по забележката на Джим Таунсенд, че подобна стратегия няма да работи без американското лидерство, като не е „задължително САЩ да поемат тази тежест сами, но [те] трябва да водят по пътя“. Не е по-различно и мнението на Алина Полякова, според която стратегическото лидерство на Вашингтон е „инструментът, Черно море да не се превърне в постоянна черна дупка за сигурността“²¹.

²¹ Foreign Relations Committee, October, 27, 2021.

Вземайки под внимание препоръките в докладите на тримата анализатори, „Black Sea Security Act“ очертава географските измерения на закона, които не се ограничават само до страните членки на Алианса – България, Турция и Румъния, но обхващат и Молдова, Украйна и Грузия²², които са разглеждани като партньорски страни на НАТО и се стремят към членство в ЕС. Може да се каже, че законопроектът Шахийн – Ромни маркира няколко основни линии, върху които американската инициатива ще стъпва и които, общо взето, могат да бъдат обособени в три основни направления. Това са: сигурност, икономически просперитет и демократична устойчивост. По отношение на сигурността, още в първите страници се посочва, че е в интерес на САЩ да подкрепят усилията за предотвратяване разпространението на по-нататъшен въоръжен конфликт в Европа, като признаят Черноморския регион за арена на руска агресия и осъдят опитите на Москва да променя границите в тази зона чрез сила и средства, различни от международното право. Важният момент тук е, че опитите на Руската федерация да контролира водите на Черно море, се разглеждат в законопроекта като стремеж към контрол върху достъпа до Средиземно море, което „представлява заплаха за националната сигурност на САЩ и НАТО“²³. Поради това политиката на Вашингтон трябва да „сдържа активно“ въоръжена ескалация от страна на Кремъл и да защитава свободната морска навигация в морето. Паралелно с това се предвижда и сътрудничество със съюзниците в Алианса и партньорите от ЕС при изработването на дългосрочна и координирана стратегия за засилване на сигурността, установяването на устойчиво присъствие на Източния

²² United States Congress, March 15, 2023: 13.

²³ United States Congress, March 15, 2023: 1, 2.

фланг на принципа на регулярната ротация на военноморски сили²⁴.

Съществена част от тази стратегия е черноморските държави България, Румъния, Турция, Украйна, Молдова и Грузия да получават помощ в сигурността, в области като: защита от хибридна война, повишаване на оперативната съвместимост със силите на НАТО с приоритизиране на разузнаване и наблюдение на руските операции в зоната на Черно море, споделяне на разузнавателна информация, насърчаване на диалога сред държавите от тази зона, подобряване на комуникациите и оценка на възможността за изграждането на многонационална щабквартира, която да е натоварена с планирането, координирането, готовността и ученията на всички съюзнически и партньорски страни в региона. Като елемент от усилията за неразпространение на въоръжения конфликт на Стария континент се предвижда и план за съобщаване на промените в позицията на НАТО както сред обществеността в съюзническите и партньорски страни, така и на обществеността в Беларус и Руската федерация. Не на последно място подкрепата от американската страна за регионалната енергийна сигурност и диверсификация заедно с интеграцията с Европа също са разглеждани като особено важни²⁵.

Интерес в законопроекта представлява и оценката за поведението на Турция, разполагаща с втората по големина армия в Алианса. Макар и да се окачествява ролята на Анкара като положителна в координация с ООН за облекчаване на глобалната продоволствена несигурност, защото договори споразумение за износа на зърно от украинските пристанища, все пак се посочва и фактът, че позицията на страната спрямо „някои регионални съ-

юзници и демократични държави [почти сигурно се визират Гърция и Кипър] е контрапродуктивно“. Не е подминато и забавянето на ратифицирането на членството на Финландия и Швеция в НАТО, което „подкопавасилатана Съюза и възпрепятства обединения международен отговор на непредвидимата война в Украйна“²⁶. Тази оценка на поведението на Анкара е следствие от сериозното напрежение в отношенията между Вашингтон и Анкара през последните години след неуспешния опит за преврат от 2016 г. и отказа на американската страна да екстрадира духовника Фетулах Гюлен, руско-турското сътрудничество в енергийния сектор, отказа на Турция да се присъедини към санкциите срещу Москва през 2014 г. и след февруари 2022 г. и закупуването на руските противовъздушни системи С-400, което доведе до изключването на страната от програмата Ф-35. Особено дразнещо за САЩ е стриктното придържане на Анкара към Конвенцията от Монтьрьо, което ограничава присъствието на военноморски сили на НАТО. За турския политически елит всяко по-голямо натовско присъствие в Черно море означава и американско такова, което е трудно приемливо, особено когато американският фактор е разглеждан като източник на нестабилност, а кюрдският иредентизъм се счита за по-голяма опасност от действията на Руската федерация²⁷.

Икономическият просперитет е вторият компонент от стратегията на Вашингтон. Заради действията на Руската федерация се твърди, че дори държави, които имат исторически и икономически връзки с Москва, „гледат към САЩ и Европа за осигуряване на позитивно икономическо присъствие в региона като контрабаланс

²⁴ United States Congress, March 15, 2023: 2, 3, 5, 9, 10.

²⁵ United States Congress, March 15, 2023: 3, 7, 8, 9, 10.

²⁶ United States Congress, March 15, 2023: 3, 5.

²⁷ Zanotti 2022; Zanotti 2023; Marinkov 2017: 51, 53; Karagyozev 2021: 156–158.

на подривното влияние на Русия“. Следователно е в интерес на САЩ да подкрепят и увеличават икономическите си връзки с черноморските държави. Тук сериозна роля трябва да играе насърчаването на инициативи като „Три морета“²⁸. Фокусът върху последната не е случаен, защото това е един от най-дръзките и амбициозни проекти, който има за цел радикално да промени съдбата на страните от Централна и Източна Европа. Концепцията зад тази инициатива води началото си от доклад от 2014 г. на американския мозъчен тръст „Atlantic Council“ и полския мозъчен тръст „Central Europe Energy Partners“, озаглавен „Завършването на Европа“ (Completing Europe). Целта е да се улесни икономическото и инфраструктурно сътрудничество по оста север – юг, като се свържат регионите на Балтийско, Адриатическо и Черно море, но и паралелно с това се премахне зависимостта на държавите от региона от руски енергийни източници²⁹.

В същото време в географското пространство на „Три морета“ се намират едни от най-надеждните съюзници на Вашингтон. Още от официалното създаване през 2016 г., инициативата се радва на значителна поддръжка от американския Конгрес, Държавния департамент, включително и на финансова помощ от правителството на Доналд Тръмп, ангажимент, който беше потвърден и от новата администрация на президента Джоузеф Байдън³⁰. Неслучайно през ноември 2020 г. Камарата на представителите прие двупартийна резолюция изразяваща подкрепа в усилията на страните членки на „Три морета“ за засилване на енергийната диверсификация и инфраструктурна свързаност, което в дългосрочна перспектива „укрепва и

националната сигурност на САЩ“. Същата тази резолюция разглежда проекта и като „положителна алтернатива“ на китайските инициативи 16+1 и „Един пояс, един път“³¹. Така зад гръмко декларирания ѝ икономически характер, тя има и геополитическо предназначение, целящо да ограничи влиянието на Пекин и Москва в Европа, което войната на Русия срещу Украйна извежда все повече на преден план, особено след като енергийната сигурност на страните от Стария континент беше поставена под риск.

В тази връзка Андрю Лайт, заместник-секретар в Министерството на енергетиката на САЩ, заявява през юли 2022 г., че инициативата на източно- и централноевропейските държави предлага основния инструмент за намаляване на енергийната зависимост от Русия³². Не случайно в „Black Sea Security Act“ се предвиждат транспортни, климатични, дигитални и енергийни инициативи (включително и такива за производството на чиста енергия) между САЩ и черноморските държави, които са и част от Източния фланг на НАТО и от инициативата „Три морета“. Фокусиране върху незабавната нужда от заместване на енергийните доставки от Русия и признаване на енергийната диверсификация като важна в дългосрочен план също се разглежда като особено необходима³³. Важен акцент в това е нуждата от подпомагане на Фонда на „Три морета“, като платформата, чрез която, по думите на Андрю Лайт, може да се инвестира в целия регион³⁴. На практика, до голяма степен стратегическите цели на инициативата съответстват на

²⁸ United States Congress, March 15, 2023: 3–4.

²⁹ Completing Europe 2014.

³⁰ Kim 2022: 189, 191.

³¹ Expressing Support of the Three Seas Initiative, November 18, 2020.

³² United States Congress, June 16, 2022: 8.

³³ United States Congress, March 15, 2023: 4, 11.

³⁴ United States Congress, June 16, 2022: 28; United States Congress, March 15, 2023: 4.

редица ключови външнополитически и икономически цели на Вашингтон³⁵.

Като част от целите на законопроекта за черноморска сигурност се предвижда и изготвянето на стратегия за всички федерални отдели и агенции, които отговарят за икономическото управление на Съединените щати, за разрастване на тяхното присъствие в региона, увеличаване на връзките на американския бизнес със регионални партньори и „идентифицирането на нови възможности за частни инвестиции“ в съответствие с ценностите и интересите на САЩ и план за насърчване на сво-бодното корабоплаване, което също би имало икономически ефект. Освен това подобряването на икономическите връзки между Вашингтон и черноморските страни съдържа и предпоставки това да доведе до по-голямо засилване на стратегическото партньорство³⁶.

При всички положения Вашингтон трябва да разработи стратегията си в координация с ЕС, който също трябва да даде принос в създаването на климат на икономически просперитет. Това би осигурило противодействие и алтернатива на китайската политика на икономическа принуда, която в американския законопроект е разглеждана като „дестабилизираща“ и „ерозираща“ за понататъшното икономическо интегриране на черноморските държави в западната икономика, което би имало отражение и върху регионалната сигурност и стабилност³⁷. На практика икономическата принуда като инструмент на външната политика предлага друго измерение на разбирането за баланса на силите между държавите, защото няма нужда от

използването на войски или сложни дипломатически преговори. Поведението на дадена държава може да се оформи и чрез използването на глобалните икономически взаимозависимости³⁸.

Фокусът върху геополитическите стремежи на Пекин не е случаен. През последното десетилетие Народна република Китай постепенно разшири набора си от икономически инструменти, в който влиза вече не само „морковът“, но и „тоягата“. Една част от съседите на комунистическата страна, които по една или друга причина се противопоставиха на нейните интереси, териториални претенции и външнополитически цели – като Япония³⁹ и Южна Корея,⁴⁰ бяха системно „наказвани“ с бойкот на стоки, спиране или ограничаване на туристическия поток от Китай към тези страни и пр. Тези мерки до известна степен причиниха икономически щети на двете азиатски държави, които са и съюзници на Вашингтон⁴¹. Макар че има изследвания, според които икономическите мерки на Пекин, базирани на политиката на принуда, не работят толкова ефективно, особено

³⁸ Michelino 2023: 26.

³⁹ Народна република Китай и Япония имат териториален спор за група необитаеми острови известни като Сенкаку. Островите се включени в Договора за взаимно сътрудничество и сигурност между Съединените щати и Япония. След като през 2012 г. Токио закупи три от спорните острови от техния частен собственик, се стигна до сериозно изостряне в китайско-японските отношения.

⁴⁰ През 2016 Южна Корея обяви, че ще разположи на своя територия американската противоракетна система ТНААД (Terminal High Altitude Area Defense). Това предизвиква отрицателни реакции в Пекин, заради опасенията, че тази система ще събира разузнавателна информация в Китай и може да подкопае ядреното възпиране на страната. В отговор китайската страна започна да прилага политики на икономическа принуда налагайки ограничения на южнокорейски фирми.

⁴¹ Harrell, Rosenberg, Saravalle 2018.

³⁵ Kim 2022: 190.

³⁶ United States Congress, March 15, 2023: 4, 6, 10.

³⁷ United States Congress, March 15, 2023: 5, 6.

когато „мишената“ е голям икономически партньор на Китай⁴², скорошни анализи твърдят точно обратното.

Ако възможността богатите страни да бъдат подложени на натиск от Китай е голяма, макар да е малко вероятно да бъдат принудени да провеждат политики, които да са благоприятни за китайската страна, при по-бедните държави положението е друго. Голяма част от развиващите се страни не могат да получат помощ от редица международни институции като Международния валутен фонд заради изисквания, които не могат или не искат да изпълнят. Те се обръщат към Пекин, който осигурява заеми или директни инвестиции чрез различни китайски инициативи. Пример за това е „Един пояс, един път“ – глобална стратегия за развитие, стартирана от китайското правителство през 2013 г. Разбира се би било твърде наивно да вярваме, че подобен тип помощ е лишена от скрити мотиви, защото тя често има по-далечни цели в съответствие с интересите на държавата, която я дава. Така например предоставената от САЩ помощ в доста от случаите следва линията за насърчаване на политики, водещи до икономическа либерализация и разширяване на търговията и пр. Затова неслучайно се твърди, че такива инициативи като „Един пояс, един път“, чрез които голяма част от развиващите се страни са получили значителни инфраструктурни инвестиции, могат в един момент да бъдат използвани като инструмент на външната политика на Китай⁴³.

Чрез „Един пояс, един път“ Пекин се опитва да изгради цифрова инфраструктура (която включва наземни мрежи, безжични мрежи и мрежи от пето поколение 5G,

подводни кабели за ширококолов интернет, сателитни мрежи и пр. както и свързаните с тях вериги за доставки) в други страни, използвайки китайски технологични решения. Следователно през 2015 г. като част от тази инициатива китайското правителство стартира и т.нар. „Цифров път на коприната“, което според Вашингтон дава възможност на Китай не само за технологично лидерство и глобално влияние, но и за събиране на информация⁴⁴.

Националната стратегия на Народна република Китай се съсредоточава върху превръщането на страната във велика сила, като наред с усилията за създаване на модерна армия и стремежите към глобално влияние, има и поредица от задгранични инициативи. В тази връзка „Един пояс, един път“ и „Цифров път на коприната“ са разглеждани не само като такива, които ще създават връзки с други страни (привличайки ги в сферата на Пекин), но и ще увеличават китайското влияние в чужбина, а от там и на интересите в областта на сигурността. Последното ще тласне Китай към разширяване на отвъдморското военно присъствие, за да защити интересите си, което без съмнение ще доведе до използването на тази инфраструктура за военни дейности⁴⁵. Поради тази причина изграждането на цифрова инфраструктура си остава фокусна точка за многостранния модел на китайската държава за икономически растеж и позволява на нейните компании да печелят сериозен дял в секторите свързани с тази дейност. Нещастливо се посочва, че именно този тип инфраструктура ще се превърне в една от основните сфери на противопоставяне между Вашингтон и Пекин занапред. А това означава, че към традиционните еле-

⁴² Miura 2024.

⁴³ Harding 2023; Harrell, Rosenberg, Saravalle 2018; Michelino 2023: 27, 28.

⁴⁴ Brackup, Harting, Gonzales 2022: 88; Assessing China's Digital Silk Road Initiative.

⁴⁵ Brackup, Harting, Gonzales, Corbin 2023: 40, 42.

менти на силата (икономическия и военния потенциал) трябва да се прибави и цифровият капацитет⁴⁶.

Тук примерът с Грузия – партньор на САЩ и ЕС и страна, която влиза в стратегическите рамки на „Black Sea Security Act“ е интересен. Войната на Русия срещу Украйна и санкциите, които в следствие наложи Западът на Москва, водят до намаляване значението на руската територия като маршрут, свързващ Европа с Азия и обратно. Голяма част от транспортните компании от ЕС, САЩ и Китай търсят нови алтернативни маршрути. Като такъв се очертава Транскаспийският международен път – т.нар. Среден коридор, който започва от Китай и преминава през Казахстан, Азербайджан и Грузия, а през пристанищата на последната, които осигуряват връзка с пристанищата в Констанца, Истанбул и Черноморск, китайското проникване достига и до европейския континент. Пекин се възползва от ситуацията покрай войната в Украйна, стратегическото оттегляне на Руската федерация и непостоянната политика на САЩ и ЕС през последните десетилетия в кавказкия регион, като увеличава потока от китайски инвестиции за редица ключови инфраструктурни проекти в Грузия, която в условията след 2022 г. се очертава да има ролята на ключов транспортен център между Европа и Азия⁴⁷.

Това няма как да не привлече вниманието на САЩ, най-вече след като, въпреки подписания меморандум за разбирателство с Вашингтон през 2021 г. за ограничаване на разширяването на Huawei в Грузия, правителството в Тбилиси, разглежда именно този китайски технологичен гигант като потенциален доставчик на 5G оборудване,

⁴⁶ Waltz 1976; Brackup, Harting, Gonzales 2023: 87–88.

⁴⁷ Rekhviashvili 2024: 7–19; Standish, Chkareuli 2023; Porkhadze 2023.

което свидетелства за промяната на ангажиментите за разработване на този тип инфраструктура в съответствие със западните стандарти. Като се има предвид, че конкуренцията между Китай и западните държави вероятно ще се фокусира върху търговските пътища, инфраструктурните (включително и цифрови) мрежи и регионалните процеси на интеграция, Грузия ще попадне в една група с държави като Иран и Руската федерация, които изграждат свои цифрови екосистеми с китайски технологии, а не със страните от ЕС и НАТО, към които Тбилиси се стреми. Всичко това създава условия за прокарване на „разломни линии“ в Черноморския регион⁴⁸. А това, във възгледите Вашингтон би имало влияние върху сигурността и стабилността на региона в дългосрочен план.

Редица държави вече изразиха сериозни опасения относно „Цифровия път на коприната“, защото изграждането на мрежи от пето поколение (5G) и съпътстващата инфраструктура от китайски компании дава възможност страните ползватели да се превърнат в обект на шпионаж и политика на принуда от страна на Пекин, защото компаниите са задължени от китайското законодателство да съхраняват данни на сървъри в Китай. Освен това Пекин дава възможност на същите тези страни, които ще използват негови технологии, да възприемат неговия модел на технологичен авторитаризъм, който е в ущърб на личните свободи и може да бъде използван срещу опозиционни групи⁴⁹. Неслучайно демократичната устойчивост срещу подривно влияние се явява третият елемент от американската стратегия заложен в „Black Sea Security Act“.

Стабилната и функционираща демокрация наред с върховенство на закона е

⁴⁸ Porkhadze 2023.

⁴⁹ Assessing China's Digital Silk Road Initiative.

предизвикателство за по-голяма част от държавите в Черноморския регион, от което се възползват външни актьори, а кампаниите за дезинформация поставят значително изпитание пред гражданското общество в тези страни⁵⁰. Поради тази причина законопроектът за черноморска сигурност предвижда изработването на стратегия за увеличаване на независимите медии и подкрепени от САЩ медийни инициативи, които да се борят с чуждото зловредно влияние. В тези начинания активна роля могат да имат различни агенции като Центърът за глобален ангажимент (Global Engagement Center) и Американската агенция за международно развитие (United States Agency of International Development), които да се борят с руската пропаганда и дезинформация⁵¹. Първата е към Държавния департамент и има мисия да ръководи, синхронизира и координира усилията на федералното правителство на САЩ за противодействие на чуждестранната държавна и недържавна пропаганда и дезинформация, които засягат сигурността и стабилността на САЩ техните съюзници и партньори. От 2017 г. обхватът на отговорност на тази агенция постоянно се разширява за по-силен отговор на руската пропаганда⁵².

Като допълнение в борбата срещу подривното влияние от Държавния департамент изготвят през март 2024 г. и Пътна карта „Изграждане на гражданска устойчивост към глобалното предизвикателство свързано с манипулирането на цифрова информация“ (Building Civic Resilience to the Global Digital Information Manipulation Challenge), което допълнително демонстрира намерението на Вашингтон в об-

ластта на демократичната устойчивост. Още в самото начало на документа се подчертава значението на манипулирането на информацията „като заплаха за функционалността и жизнеността на обществото“⁵³. Дезинформацията, „фалшивите новини“, пропагандата и пр. водят до „ерозия на доверието“ и се превръщат в „заплаха за демокрацията“. Не се пропуска да се отбележи, че „авторитарни и други злонамерени“ актьори се възползват от цифровите платформи, за да изострят социалните разделения и да увеличават поляризацията вътре в демократичните общества и между тях, „което само по себе си представлява сериозна заплаха за националната сигурност“⁵⁴.

Друг акцент в „Black Sea Security Act“ е предвиждането до 180 дни от влизането му в сила Съветът за национална сигурност заедно с Държавния департамент, Министерството на отбраната и други министерства и агенции да подготвят доклади върху отделните политики, а до 360 дни да се определи всяка политика, програма и бюджетни ресурси за изпълнението на стратегията за сигурност през фискалните 2024, 2025 и 2026 години⁵⁵. На практика това означава, на първо място, приемане на комплексна програма от страна на Вашингтон към черноморския регион, която включва не само членки на НАТО, но и страни като Украйна, Молдова и Грузия. Второ, преследва политика, която да даде резултати в краткосрочен план.

Освен това законопроектът за сигурността в Черно море се придържа към стратегията за национална сигурност на САЩ от 2022 г., в която, както стана ясно, взаимноизгодните съюзи и партньорства са определени като най-голямото

⁵⁰ Jones, Scaparrotti, Hooker, Talley, Agachi 2023: 10; Volintiru 2023.

⁵¹ United States Congress, March 15, 2023: 12.

⁵² Hall 2017: 3–5; Global Engagement Center.

⁵³ Democratic Road Map 2024.

⁵⁴ Democratic Road Map 2024: 5, 8.

⁵⁵ United States Congress, March 15, 2023: 7, 12.

стратегическо предимство на глобално ниво за Вашингтон. Именно в този дух в инициативата на сенаторите Шахийн и Ромни, освен че е посочена нуждата от предотвратяване разпространението на война в Европа, се маркира и ключовата роля на „черноморските държави [които] са от решаващо значение за противодействието [...] на Руската федерация и поддържането на колективната сигурност на НАТО“⁵⁶. На 27 юли 2023 г. с огромно мнозинство от гласовете на Републиканската и Демократическата партия „Black Sea Security Act“ е приет от Сената на САЩ като част от „Закон за националната отбрана за фискалната 2024 година“ (National Defense Authorization Act for Fiscal Year 2024) и влиза в сила през втората половина на месец декември същата година⁵⁷. Ако обърнем внимание на раздел 1247, където е поместен вече законът за черноморската сигурност, ще видим, че както в оригинала се предвижда „план за координиране и синхронизиране на помощта за сигурност с черноморските държави, фокусиран върху Украйна, Румъния, България, Молдова и Грузия, с цел увеличаване на регионалното сътрудничество за сигурността в Черно море“⁵⁸.

Интересното в случая е, че въпреки недвусмисленото посочване на тези държави, заедно с Турция, като „черноморски“ на 464-та страница в документа, както е и в оригиналния законопроект, последната не се споменава в плана за „координиране и синхронизиране на помощта“ на предишната 462-ра страница, който е фокусиран само върху първите четири страни⁵⁹. Това поражда въпроса дали заради поведението на Анкара Турция няма да

бъде просто една „черноморска“ страна в „Black Sea Security Act“ и САЩ да насочат усилията си в своята стратегия най-вече към България и особено към Румъния. Като основание за такова твърдение може да се изтъкне фактът, че в рамките на два-три месеца след приемането „National Defense Authorization Act for Fiscal Year 2024“ през февруари и април 2024 г. от Държавния департамент актуализират т.нар. „Интегрирана стратегия за страната“ (Integrated Country Strategy) по отношение на България и Румъния. Тя следва до голяма степен модела на ключовите елементи от американската стратегия, заложили в „Black Sea Security Act“ – икономически просперитет, демократична устойчивост и важната роля, която двете страни могат да играят в регионалната сигурност (докато за Турция такава актуализация не е правена от май 2022 г.)⁶⁰.

Анализът на законопроекта за сигурност в Черно море разкрива няколко основни момента в американската стратегия. На първо място се открояват ограничените ресурси на САЩ, което проправя пътя за по-голяма роля на техните съюзници чрез НАТО и ЕС, макар че Вашингтон трябва да е водещ. Второ, подготвеният „арсенал“ от стратегии е подбран по такъв начин, че освен постигането на краткосрочни цели в тях се съдържа всичко необходимо и за реализирането на една дългосрочна концепция за сигурност и стабилност, която твърдо да „привърже“ региона към Запада. Именно чрез различни икономически инициативи и такива, насърчаващи демократичната устойчивост, се осигурява дългосрочният компонент в стратегията на Вашингтон. Трето, без съмнение законопроектът на Джейн Шахийн и Мит Ромни идва в резултат на

⁵⁶ United States Congress, March 15, 2023: 2.

⁵⁷ United States Congress, December 22, 2023.

⁵⁸ United States Congress, December 22, 2023: 462.

⁵⁹ United States Congress, December 22, 2023: 462, 464.

⁶⁰ Integrated Country Strategy: Bulgaria 2024: 3–24; Integrated Country Strategy: Romania 2024: 3–29.

действията на Руската федерация като цяло, но в същото време в полезрението му попада и Китай с неговите икономически и инфраструктурни инициативи, които се определят като „поддривни“. Те се разглеждат като заплаха, която може да повлияе върху интеграционните процеси на страните в черноморския регион. Последното показва, че „Black Sea Security Act“ макар и да има определени географски измерения, едновременно с това се превръща и в компонент от цялостната стратегия на Вашингтон срещу Пекин в Европа.

Извори/Sources

Морская доктрина Российской Федерации 2022: Морская доктрина Российской Федерации. Утверждена Указом Президента Российской Федерации от 31 июля 2022 г. № 512. Министерство иностранных дел Российской Федерации. [Morskaja doktrina Rossijskoj Federacii 2022: Morskaja doktrina Rossijskoj Federacii. Utverždena Ukazom Prezidenta Rossijskoj Federacii ot 31 ijulja 2022 g. № 512. Ministerstvo inostrannyh del Rossijskoj Federacii.] <https://www.mid.ru/ru/foreign_policy/official_documents/1688734/> (17.05.2024).

Democratic Road Map 2024: United States Department of State. Democratic Road Map: Building Civic Resilience to the Global Digital Information Manipulation Challenge, March 2024. <<https://www.state.gov/roadmap-info-integrity/democratic-roadmap-accessible-3-15-2024/>> (19.05.2024).

Food and Agriculture Organization of the United Nations 2022: Food and Agriculture Organization of the United Nations. Information Note: The Importance of Ukraine and the Russian Federation for Global Agricultural Markets and the Risks Associated with the Current Con-

flict. Rome 2022. <https://www.fao.org/fileadmin/user_upload/faoweb/2022/Info-Note-Ukraine-Russian-Federation.pdf> (18.05.2024).

Foreign Relations Committee, October, 27, 2021: Foreign Relations Committee. Subcommittee Hearing: Black Sea Security: Reviving U.S. Policy toward the Region. October, 27th, 2021 <<https://www.foreign.senate.gov/hearings/black-sea-security-reviving-us-policy-toward-the-region102721>> (19.05.2024).

Global Engagement Center: United States Department of State. Global Engagement Center. <<https://www.state.gov/bureaus-offices/under-secretary-for-public-diplomacy-and-public-affairs/global-engagement-center/>> (27.05.2024).

Expressing Support of the Three Seas Initiative, November 18, 2020: Expressing Support of the Three Seas Initiative in its Efforts to Increase Energy Independence and Infrastructure Connectivity. Congressional Record Volume 166, Issue 196, November 18, 2020 <<https://www.govinfo.gov/content/pkg/CREC-2020-11-18/pdf/CREC-2020-11-18-pt1-PgH5902.pdf>> (18.08.2024).

Integrated Country Strategy: Bulgaria 2024: United States of America. Department of State. Integrated Country Strategy: Bulgaria, February 29 2024 <https://www.state.gov/wp-content/uploads/2024/03/ICS_EUR_Bulgaria_29FEB2024_PUBLIC.pdf> (15.05.2024).

Integrated Country Strategy: Romania 2024: United States of America. Department of State. Integrated Country Strategy: Romania, March 18 2024 <https://www.state.gov/wp-content/uploads/2024/04/ICS_EUR_Romania_18MAR2024_PUBLIC.pdf> (17.05.2024).

- National Defense Strategy of the United States of America 2022: 2022 National Defense Strategy of the United States of America. U.S. Defense Department.
- National Security Strategy 2022: National Security Strategy. October 2022.
- NATO 2022: NATO 2022 Strategic Concept. Madrid.
- Sustaining U.S. Global Leadership 2012: Sustaining U.S. Global Leadership: Priorities for 21st Century Defense. United States Department of Defense, January 2012.
- United States Congress, March 15, 2023: United States Congress. A Bill: To Provide for Security in the Black Sea Region, and for other Purposes. March 15 2023 <<https://www.congress.gov/bill/118th-congress/senate-bill/804/text>> (15.05.2024).
- United States Congress, June 16, 2022: United States Congress. U.S. Efforts to Support European Energy Security. Hearing before the Subcommittee on Europe, Energy, the Environment, and Cyber of the Committee on Foreign Affairs House of Representatives, June 16 2022; <<https://www.govinfo.gov/app/details/CREC-2020-11-18/CREC-2020-11-18-pt1-PgH5902>> (15.05.2024).
- United States Congress, December 22, 2023: United States Congress. Public Law 118-31-Dec. 22, 2023. National Defense Authorization Act for Fiscal Year 2024 <<https://www.congress.gov/bill/118th-congress/house-bill/2670/text>> (15.05.2024).
- Relations [u.a.], 293–318.
- Ålander 2023: Ålander, M. Back to the Roots: NATO Returns to the Territorial Defence in Europe. Istituto per gli Studi di Politica Internazionale, 21 February 2023. <<https://www.ispionline.it/en/publication/back-to-the-roots-nato-returns-to-territorial-defence-in-europe-116596>> (15.05.2024).
- Aronsson, Mankoff 2023: Aronsson, L., Mankoff, J. The Inhospitable Sea. Toward the New U.S. Strategy for the Black Sea Region. Center Strategic & International Studies.
- Adamsky 2015: Adamsky, D. Cross-Domain Coercion: The Current Russian Art of Strategy. – Proliferation papers 54, 31–43.
- Asmus, Jackson 2004: Asmus, R., Jackson, B. The Black Sea and the Frontiers of Freedom. Towards a New Euro-Atlantic Strategy, June 1 2004 <<https://www.hoover.org/research/black-sea-and-frontiers-freedom>> (22.08.2024).
- Assessing China's Digital Silk Road Initiative: Assessing China's Digital Silk Road Initiative. A Transformative Approach to Technology Financing or a Danger to Freedoms? Council on Foreign Relations <<https://www.cfr.org/china-digital-silk-road/>> (17.05.2024).
- Baev 2021: Baev 2021: Баев, Й. НАТО на 70: трансформация и адаптация към бъдещите рискове и предизвикателства. – В: Съвременните Балкани. Предизвикателствата на XXI век. София: Издателска къща „Тендрил“, 227–244. [Baev, J. NATO на 70: трансформация и адаптация към бъдещите рискове и предизвикателства. – В: Съвременните Балкани. Предизвикателствата на XXI век. София: Издателска къща „Тендрил“, 227–244.]
- Bojadzieva 2021: Бояджиева, Н. Руската федерация и Балканите през XXI век. – В: Съвременните Балкани. Предизвикателствата на XXI век. София:

Библиография/ Bibliography

- Alexandrova-Arbatova 2008: Alexandrova-Arbatova, N. Troubled Strategic Partnership: The Black Sea Dimension of Russia's Relations with the West. – In: The Wider Black Sea Region in 21st Century: Strategic, Economic and Energy Perspectives. Washington: Center for Transatlantic

- Издателска къща „Тендрил“, 245–253. [Bojadžieva, N. Ruskata federacija i Balkanite prez XXI vek. – V: Săvremennite Balkani. Predizvikelstvata na XXI vek. Sofia: Izdatelska kăšta „Tendril“, 245–253].
- Bogajski, Doran 2016: Bogajski, J., Doran, P. Black Sea Rising. Russia’s Strategy in Southeast Europa. Black Sea Strategic Report, No. 1.
- Brackup, Harting, Gonzales 2022: Brackup, J., Harting, S., Gonzales, D. Digital Infrastructure and Digital Presence. A Framework for Assessing the Impact on Future Military Competition and Conflict. RAND.
- Brackup, Harting, Gonzales, Corbin 2023: Brackup, J., Harting, S., Gonzales, D., Corbin, B. Alternative Futures for Digital Infrastructure. Insights and Considerations for the Department of Defense. RAND.
- Completing Europe 2014: Completing Europe. From the North-South Corridor to Energy, Transportation, and Telecommunications Union. Atlantic Council and Central Europe Energy Partners, November, 2014.
- Gramer 2023: Gramer, R. The U.S and NATO Seek to Blunt Putin’s Black Sea Ambitions. Foreign Policy, April 7 2023 <<https://foreignpolicy.com/2023/04/07/black-sea-war-geopolitics-russia-ukraine-nato/>> (13.05.2024).
- Horrell, 2023: Horrell, S. Ending Russia’s Black Sea Stranglehold, March 2 2023 <<https://cepa.org/article/ending-russias-black-sea-stranglehold/>> (15.05.2024).
- Hamilton 2023: Hamilton, R. The Black Sea’s Back in American Foreign Policy but what Does this Mean for Georgia? Georgian Institute of Politics. 29 January 2023 <<https://gip.ge/the-black-seas-back-in-american-foreign-policy-but-what-does-this-mean-for-georgia/>> (19.05.2024).
- Harrell, Rosenberg, Saravalle 2018: Harrell, P., Rosenberg, E., Saravalle, E. China’s Use of Coercive Economic Measures. Center for a New American Security, June 11 2018 <<https://www.cnas.org/publications/reports/chinas-use-of-coercive-economic-measures>> (14.05.2024).
- Harding2023: Harding, C. China’s Coercion Is Most Effective Against Poorest Countries. The Diplomat, September 2 2023 <<https://thediplomat.com/2023/09/chinas-coercion-is-most-effective-against-poorer-countries/>> (18.05.2024).
- Hall 2017: Hall, H. The New Voice of America: Countering Foreign Propaganda and Disinformation Act. — First Amendment Studies 51, 2017 <<https://www.tandfonline.com/doi/full/10.1080/21689725.2017.1349618>> (16.05.2024).
- Isachenko, Swistek 2023: Isachenko, D., Swistek, G. The Black Sea as Mare Clausum. Turkey’s special Role in the Regional Security Architecture. – Stiftung Wissenschaft und Politik, No. 33, 2023. <<https://www.swp-berlin.org/en/publication/the-black-sea-as-mare-clausum>> (28.05.2024).
- Jones, Scaparrotti, Hooker, Talley, Agachi 2023: Jones, J., Scaparrotti, C., Hooker, R., Talley, K., Agachi, A. A Security Strategy for the Black Sea. Atlantic Council, Scowcroft Center for Strategy and Security.
- Karagyozov 2021: Карагъзов, М. Турция: амбиции в бурно море. – В: Съвременните Балкани. Предизвикателствата на XXI век. София: Издателска къща „Тендрил“, 139–164. [Karagyozov, M. Turcija: ambicii v burno more. – V: Săvremennite Balkani. Predizvikelstvata na XXI vek. Sofia: Izdatelska kăšta „Tendril“, 139–164.]
- Kim 2022: Kim, A. Three Seas Initiative: A Case for America’s Economic Statecraft Imperative. – In: Three Seas initiative.

- Mapping National Perspectives. Latvian Institute for International Affairs, 188–201.
- Konoplyov, Delanoë 2014: Konoplyov, S. Delanoë, I. Continuities and Ruptures: Tracking the US Interests in the Black Sea Area in the Context of the „Pivot to Asia“. – *Journal of Balkan and Near Eastern Studies* 16 (3) 356–369.
- Lesser 2000: Lesser, I. NATO Looks South. New Challenges and New Strategies in the Mediterranean. RAND.
- Lesser, Green, Larrabee, Zanini 2000: Lesser, I, Green, J., Larrabee, S., Zanini, M. The Future of NATO's Mediterranean Initiative. Evolution and Next Steps. RAND.
- Marinkov 2017: Маринков, Б. Украинската криза в геополитическия триъгълник Анкара-Киев- Москва. – В: Украинската криза и Балканите. София: Парадигма, 42–64. [Marinkov, B. Ukrainската kriza v geopolitičeskija triăgălnik Ankara-Kiev-Moskva. – V: Ukrainската kriza i Balkanite. Sofia: Paradigma, 42–64.]
- Michelino 2023: Michelino, A. Great Power Rivalry, Power Politics and Coercion in the 21st century. 11 February, 1–63 <<https://orcid.org/0000-0001-8320-7514>> (24.05.2024).
- Miura 2024: Miura, K. Why China's Foreign Economic Coercion Has Been Relatively Ineffective. *Lawfare*, March 3, 2024 <<https://www.lawfaremedia.org/article/why-china-s-foreign-economic-coercion-has-been-relatively-ineffective>> (01.06.2024).
- Porkhadze 2023: Porkhadze, M. China Continues to Deepen its Political Influence in Georgia. *Foreign Policy Research Institute*, September 18, 2023 <<https://www.fpri.org/article/2023/09/china-continues-to-deepen-political-influence-in-georgia/>> (07.06.2024).
- Rekhviashvili 2024: Rekhviashvili, L., Lang, T. Chinese Investments as part of Infrastructure-led Development: Multi-scalar Contestation Around Georgia's Flagship Infrastructure Projects. *Eurasian Geography and Economics*, 2024 <<https://www.tandfonline.com/doi/full/10.1080/15387216.2024.2311712>> (13.06.2024).
- Russia NATO and Black Sea Security 2020: Russia NATO and Black Sea Security. RAND
- Schmiedl 2023: Schmiedl, C. Reflecting on One Year of War: The Decisive Element of Black Sea Strategy. <<https://centerformaritimestrategy.org/publications/reflecting-on-one-year-of-war-the-decisive-element-of-black-sea-strategy/>> (02.06.2024).
- Shaheen, Romney Unveil New Bipartisan Bill: Shaheen, Romney Unveil New Bipartisan Bill to Establish U.S. Strategy Toward the Black Sea Region. <<https://www.shaheen.senate.gov/news/press/shaheen-romney-unveil-new-bipartisan-bill-to-establish-us-strategy-toward-black-sea-region>> (22.05.2024).
- Standish, Chkareuli 2023: Standish, R., Chkareuli, T. The Black Sea Port That Could Define Georgia's Geopolitical Future. *Radio Free Europa*, August 14 2023 <<https://www.rferl.org/a/georgia-anaklia-port-geopolitics-russia-china-eu/32547539.html>> (04.06.2024).
- The Kremlin Playbook 2016: The Kremlin Playbook. Understanding Russian Influence in Central and Eastern Europe. Center for Strategic & International Studies.
- Trenin 2008: Trenin, D. Russia's Perspective on the Wider Black Sea Region. – In: *The Wider Black Sea Region in 21st Century: Strategic, Economic and Energy Perspectives*. Washington: Center for Transatlantic Relations, 103–117.
- Volintiru 2023: Volintiru, C., Cozma, B. How Democratic Resilience can be Strength-

- ened in the Black Sea Region. German Marshall Fund, July 24 2023 <<https://www.gmfus.org/news/how-democratic-resilience-can-be-strengthened-black-sea-region>> (27.05.2024).
- Waltz 1976: Waltz, K. Theory of International Politics. New York etc.: McGraw-Hill.
- Zanotti 2022: Zanotti, J. Russia's Invasion of Ukraine: Turkey's Response and Black Sea Access Issues. March 11 2022. Congressional Research Service <<https://crsreports.congress.gov/product/pdf/IN/IN11885>> (24.05.2024).
- Zanotti 2023: Zanotti, J. Turkey (Türkiye): Major Issues and U.S. Relations. August 10 2023. Congressional Research Service <<https://crsreports.congress.gov/product/pdf/R/R44000>> (24.05.2024).

THE ROLE OF THE BLACK SEA SECURITY ACT IN US STRATEGY

Dimitar Dobrev

Abstract: With the start of the war in Ukraine in February 2022, the US (and NATO) faces the most complex security environment since the end of the Cold War. As a result of the US Senate's passage of the Black Sea Security Act as part of the National Defense Authorization Act in July 2023, the Black Sea region was designated as important to US national security. All this requires the development and implementation of adequate strategies to achieve American goals in this area. In addition to the Russian Federation, the law also includes China with its economic policy, which is defined as subversive towards the countries of the region. That makes the Black Sea Security Act also a component of Washington's overall strategy against Beijing in Europe.

Keywords: Black Sea, Security, USA, Balkans, Europe

Dimitar Dobrev

Institute of Balkan Studies & Center of Thracology

Bulgarian Academy of Sciences

corsair_@abv.bg